

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

//Latınceden çeviren: çiğdem dürüşken

carmina Burana

şiiir, şarkı ve başkaldırı

CARL ORFF SEÇKİSİYLE

LATİNCE ASLIYLA BİRLİKTE

ALFA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

CARMINA BURANA ŞİİR, ŞARKI VE BAŞKALDIRI

CARMINA BURANA

Almanya'nın Bavaria yöresindeki Benediktbeuren Manastırında 1803 yılında keşfedilen bir elyazmasıyla (*Codex Buranus*) gün yüzüne çıkan ve 1847 yılında Alman bilim adamı Andreas Schmeller'in yayımladığı bir derlemeyle ün kazanan şiirler demetidir *Carmina Burana*. Aynı zamanda ortaçağ şiirinin yaşan en büyük antolojisi sayılır bu şiirler ve Latince'nin yanı sıra Yüksek Ortaçağ Almancası ve Eski Fransızca gibi yerel dillerle veya bu dillerin Latinceyle karışımından oluşan ortak bir dille yazılmışlardır. 11-12. yüzyıllarda Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere üniversitelerinde felsefe ve ilahiyat tahsili gören gezgin öğrencilerin elinden çıkmıştır her biri. Bu avare şairlerin dilden dile dolaşan dizeleri, nihayet 1225-1230 yıllarında söz konusu manastırda derlenip kayda geçirilmiştir. Kimi bahar ve aşkı terennüm eden, kimi ahlak dersleri veren, kimi Kilise ve topluma karşı yergiler düzen, kimi dini bir içerik taşıyan bu şiirlerin bir kısmı, eski bir Bavaria ailesine mensup olan Alman besteci Carl Orff'un besteleriyle yeniden can bulmuştur.

PROF. DR. ÇİĞDEM DÜRÜŞKEN

İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında öğretim üyesidir. 1987'de "Seneca'nın *De Providentia*'sında Tanrı ve İnsan" başlıklı teziyle yüksek lisansını, 1990'daysa "Quintilianus'ta Çocuk ve Yetişkin Eğitimi ve Günümüzle Bağlantıları" başlıklı teziyle doktorasını tamamlamıştır. Antikçağ eserlerinin özgün dillerinden çevrilerek iki dilli edisyonlar şeklinde yayımlanması amacını güden *Humanitas* dizisinin editörlüğünü yapmıştır (2006-2013). Seneca, Cicero, Boethius, Augustinus, Thomas Morus, Erasmus gibi önemli düşünür ve edebiyatçıların eserlerini özgün dillerinden çevirerek dilimize kazandırmıştır. *Rhetorica* ve *Roma'nın Gizem Dinleri*, *Antikçağ Felsefesi* adlı kitapları başta olmak üzere antikçağ ve ortaçağ kültürü ve felsefesi konularında gerek ulusal gerekse uluslararası nitelikte çok sayıda kitap, çeviri ve makaleye imza atmıştır.

Carmina Burana: Şiir, Şarkı ve Başkaldırı

© 2017, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak

Genel Müdür Vedat Bayrak

Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu

Kitap Editörü Eyüp Çoraklı

Kapak Tasarımı Adnan Elmasoğlu

Sayfa Tasarımı Zuhâl Turan

ISBN 978-605-171-649-7

1. Basım: Mart 2018

Baskı ve Cilt

Melisa Mathaarcılık

Çiftelhavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul

Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29

Sertifika no: 12088

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34410 Cağaloğlu-İstanbul

Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00

www.alfakitap.com - info@alfakitap.com

Sertifika No: 10905

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

//Latineden çeviren: çiğdem dürüşken

carmina Burana

şiiir, şarkı ve başkaldırı

CARL ORFF SEÇKİSİYLE
LATİNCE ASLIYLA BİRLİKTE

ALFA KLASİK

Yusufun nama nake nake nake nake nake

What advice would you give to those who are new to the field?

Table 10: *Continued*

1. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato
 2. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato
 3. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato
 4. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato
 5. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato
 6. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato
 7. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato
 8. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato
 9. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato
 10. *Veritas libera hominem a peccato*. Veritas libera hominem a peccato

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ, 9

SUNUŞ

Carmina Burana Üzerine Birkaç Söz, 11

Carmina Burana Edisyonları

Üzerine Kısa Bilgiler..... 23

Çeviri Yöntemi..... 24

I

FORTUNA, IMPERATRIX MUNDI, 27

O Fortuna (I. fol. 1)..... 28

Fortune plango vulnera (LXXVII. fol. 48b)..... 30

I

KADER, DÜNYANIN İMPARATORİÇESİ, 27

Ah Kader..... 29

Kaderin açtığı yaralardan inim inim inlerim.... 31

II
PRIMO VERE, 35

Veris leta facies (101. fol. 57)	36
Omnia sol temperat (99. fol. 56b).....	38
Ecce gratum (106. fol. 59; CB 143)	40

II
BAHARDA, 35

Baharın şen yüzü	37
Güneş her şeyi ıltıyor	39
İşte bak, o güzelim bahar.....	41

III
UF DEM ANGER, 43

Floret silva nobilis (112. fol. 60b)	44
Chramer, gip die varwe mir (CCIII. fol.107)	44
Swaz Hie Gat Umbe	46
Were diu werlt alle min (108a. fol. 60)	48

III
KIR ÜZERİNE, 43

Yeşeriyor o soylu orman.....	45
Ey Satıcı, versene bana şu allığı.....	45
Şu döne döne raks edenler	47
Bütün dünya benim olsa	49

IV
IN TABERNA, 51

Estuans Interius (CLXXII. fol. 84)	52
--	----

Olim latus (lacus) colueram (92. fol. 53b).....	54
Ego sum abbas (196. fol. 97b)	56
In taberna quando sumus (175. fol. 87b)	56

IV

MEYHANEDE, 51

İçin için yanıyorum	53
Bir zamanlar göllerdi benim yurdum	55
Ben bir keşişim	57
Meyhanede olduk mu!	57

V

COUR D'AMOURS, 63

Amor volat undique (60. fol. 36b)	64
Dies, nox et omnia (81.fol. 49b).....	64
Stetit puella (138. fol. 70).....	66
Circa mea pectora (141. fol. 71).....	66
Si puer cum puellula (144. fol. 71b)	68
Veni, veni, venias (136. fol. 69b)	68
In trutina (43. fol. 27).....	70
Tempus est iocundum (140. fol. 70b).....	70
Dulcissime (43. fol. 27).....	74

V

AŞKA DAVET, 63

Aşk uçuşur her yerde.....	65
Gün, gece ve her şey	65
Oradaki kız	67
Yüreğimde	67

Eğer bir kızla bir oğlan	69
Gel, gel, ah gel	69
İki arada bir derede.....	71
Eğlenme vaktidir şimdi.....	71
Ah, bal tatlısı sevgilim	75

VI

BLANZIFLOR ET HELENA, 77

Ave formosissima (50. fol. 31b)	78
O Fortuna (I. fol. 1)	78

VI

BLANZIFLOR VE HELENA, 77

Selam sana ey güzeller güzeli.....	79
Ah Kader	79

NOTLAR, 83

KAYNAKÇA, 87

ÖNSÖZ

Sanatın alegoriye kefenlendiği bir çağda, insanca başkaldırının şiiridir *Carmina Burana*. Aşkla, şarapla yazılmıştır her bir dizesi, şarkılar ve danslarla süslenmiştir. Cıvıl cıvıl bir baharın müjdecisidir adeta; ıtır kokan kırların, gümüş rengi nehirlerin, yemyeşil vadilerin ve hercai gönüllerin. Ama şiirlerin görünen yüzüne yansıyan bu renk cümbüşünden derinlere süzülünce dizeler bulanır birden, hüznün sarar Latince sözcükleri; gerçek anlamlar, gerçek manzaralar, gerçek başkaldırıışlar, bütün çıplaklığıyla ortaya serilir. Kaderin çarkına takılmış çırpınan ruhlar, doğaya karşıt yaşam biçimine isyanlar, yaşam ile ölüm arasındaki gelgitler sarar sahneyi; şiir, bireyselliğini yitiren insanın sessiz ve derin direnişinin şarkısı oluverir birden.

Çiğdem Dürüşken
Ortaköy, 2018

SUNUŞ

***Carmina Burana* Üzerine Birkaç Söz**

Bavaria yöresinde, Benediktbeuern manastırında, 1803 yılında Latince bir elyazması gün yüzüne çıkar; yaklaşık 1225 ile 1230 yılları arasında hummalı bir çalışmayla bir araya getirilen 112 yapraklık lirik bir şiir demeti; ortaçağ şiirinin elimize geçen en büyük antolojisi. *Codex Buranus* olarak adlandırılan bu yazma, Bavaria lehçesi üzerine araştırma yapan Alman bilim adamı ve editör Johann Andreas Schmeller (1785-1852) tarafından *Carmina Burana* (Beuern Şiirleri/Şarkıları) başlığıyla ilk kez 1847 yılında yayımlanır; bir bölümü, eski bir Bavaria ailesine mensup Alman besteci Carl Orff (1895-1982) tarafından 1937 yılında bestelenir ve müzik evreninde *ortaçağ lirikleri* olarak çığır açıp gönülleri fethederek dile pelesenk olur.

Codex Buranus'ta yaklaşık 254 şiir mevcuttur. Latincenin yanı sıra Yüksek Ortaçağ Almancası,

Eski Fransızca gibi yerel dillerle yazılmıştır bu şiirler ya da bu dillerin Latinceyle karışımı sonucu oluşan ortak bir dille.¹ Konularına göre kabaca dört başlık altında toplanırlar:

1. *Carmina Moralia et Satirica: Ahlak dersi veren yergi niteliğinde (sosyal içerikli) şiirler.*
2. *Carmina Veris et Amoris: Bahar ve aşk şiirleri.*
3. *Carmina Lusorum et Potatorum: Kumar ve içki üzerine yazılmış şiirler.*
4. *Carmina Divina: Dini içerikli şiirler.*

Yavaş yavaş okumaya başladığınızda bu şiirleri, ilk bakışta, yüzündeki tülü yeni açmış bir bahar, bütün coşkusuyla karşılar sizi. Her yer yemyeşildir; ağaçlar, korular, ormanlar, vadiler yemyeşildir. Dallar tomurcuklu, toprak envai çiçekle donanmıştır. Nehirlerden sular şarap olur, gürül gürül akar. Baharın bu neşesine insanın ruhu da katılır elbet; delikanlılar, genç kızlar meydanlara dolar, halklar kol kola girip şarkılar söyler, dans eder. Doğanın mis kokan soluğuna hercai gönüller karışır, aşk tanrıçası Venus, oğlu Cupido, şarap tanrısı Bacchus, toplar tüm avenelerini, yanı başınıza gelir; sevgiye, sevmeye aç yürekleri kışkırtmak, akılları çelmek, gözleri kamaştırmak, bakışları aşkın ve şarabın renk cümbüşüyle ayartmak için. Öyle uzun süre büyülenmiş halde kalırsınız bu bin bir menevişli dizenin önünde, ama ilk bakışta.

¹ Ortaçağ Avrupasında 11-13. yüzyıllar arasında konuşulan yerel dillerden söz ediliyor. Bu dönem, Erken Ortaçağ ile Geç Ortaçağ arasında 1000-1300 yıllarıdır.

Derinine indikçe kelimelerin, içine bakınca fiillerin, bu mecnun edici sahneler birdenbire bulutların arkasına çekilir, gizlenir ve o anda anlarsınız ki, bu şiirler gerçeği değil, şairinin ruhundaki özlemi yansıtmaktadır. Şair, toplumunun gidişatında beğenmediği ne varsa hepsine kendi baharıyla başkaldırmaktadır; sevginin ılıkliğini unutmuş asık ruhlara kendi aşkının sıcaklığını solumakta, doğaya ve doğal olana sadık gönlünün kadehini kaldırmaktadır; üstelik son derece sessiz, sakın, yakmadan, yıkmadan ve yılmadan.

Evet, *Carmina Burana*'nın o şen görüntüsünün altında, özellikle dönemin Kilisesinin katı ve yoz tutumuna karşı bir tavır alış yatar aslında; eskinin Stoacı katı disiplinli ahlak anlayışlarına aykırı, can yakıcı tonlamalarla örülen yepyeni felsefi bir soluk, yepyeni bir yaşama felsefesi. Adeta şeytanın dürtüklemesiyle hakkedilmiş görünen bu felsefe, *Carmina Burana*'yı birdenbire şiir, müzik ve felsefenin hüznünlü düğününün sergilendiği bir mekâna taşıyiverir. Çünkü bu yazmadaki dizelerin anonim yazarları, 11-12. yüzyıl Fransa, Almanya, İtalya ve İngilteresinin üniversitelerinde felsefe ve ilahiyat tahsili görmüş, başlarına tebelleş olan Kilisenin gazabına karşı içlerinden geçenleri şiirlere dökecek anlatmak yolunu seçen gezgin öğrencilerdir. Yazdıkları bu şiirleri birer gösteriye dönüştürüp Kilise içinde gittikçe artan çelişkileri, özellikle din adına yapılan savaşları, inancın ikiye bölünmüşlüğü, adaletsizliği, mali suiistimalleri protesto etmek ve insan doğasına karşı teolojik bağnazlığın yarattı-

ğı zihinsel gerilimi naif duygulanımlarla aşmaktır asıl niyetleri; ortaçağı aşır klasik Yunan-Roma kültürüne kucak açacak olan Rönesansa sarılmaktır. Bu niyetle resmi Katolik Kilisesine karşı birlik olup şiirin büyüğü mekânında bir Zevk tarikatı kurarlar kendilerine; tapınaklarını meyhaneye inşa ederler; pagan dünyanın aşk tanrıçası Venus'u ve şarap tanrısı Bacchus'u da bu tapınağın saygın tanrıları ilan ederler. Gitgide artar sayıları; sayıları arttıkça gezgin mekteplilere artık serkeşler, serseri gezginler, avareler, hovardalar da katılmaya başlar ve böylece şarkılarla yaratılan başkaldırı büyüdüğü büyür. İsa'nın birer havarisi gibi ülke ülke dolanmaya, havarilerin verdiği ahlaki dersler gibi dersler vermeye başlarlar. Ama hiç şüphesiz bu derslerin konuları havarilerinkinden çok farklıdır; çünkü bunların öğrettikleri dersler, dünya nimetleri üzerinedir, kadere isyandır; aşka, kumara, şaraba ve şarabın insan ruhuna kattığı neşeye methiyedir.

Onların felsefesinin ana kavramı hazdır sahiden; kader, aşk, şarap, meyhane ve baharsa temel mozaikleridir. Bu özgün felsefeyle, dünyadan elini eteğini çekmiş sofulara doğal sevincin, dünyevi tutkuların insan ruhu için önemini hatırlatırlar, günden güne mutaassıplaşan Kilisenin saygınlığını yitirdiğini, artık yeni bir şeyler söylemek gerektiğini bildirirler; kimsenin boğazına basmadan, kimseyi zorlamadan, kimseyi öldürmeden, sadece ve sadece şiirlerle. Böylece çok geçmeden kendileri gibi düşünen, ama düşündüklerini söyleyemeyen kitlelerin yüreklerinin sesi olurlar ve hep bir ağızdan Kilisenin karşı çıkacağı ne varsa bile bile şiirlere döküp överler, Kilise-

nin benimsediği ne varsa lirin tellerine vurup hep bir ağızdan yererler. Dillerinden Tanrı'yı, İsa'yı ve Kutsal Ruh'u düşürmedikleri halde ruhlarını parayla satmaktan, yalan dolanla yaşamaktan hiç gocunmayan teologlara, çatık kaşlı felsefecilere *Nos Vagabunduli* (Biz Gezgin Öğrenciler) başlıklı şarkılarıyla hitap ederler ve onlara kendilerini örnek gösterirler:¹

*Biz gezgin öğrencileriz,
neşeyle gezip eğleniriz,
tara, tantara, teino!*

*Patlayıncaya kadar yeriz,
edebimizle içeriz,
tara, tantara, teino!*

*Böğürlerimiz sarsıla sarsıla güleriz,
sırtımıza uyanı geçiririz,
tara, tantara, teino!*

*Sonsuzca eğleniriz,
küfelik oluncaya kadar içeriz,
tara, tantara, teino!*

...

Bu arada bir papaz seçerler kendilerine bir de. Din adamı değildir hiç şüphesiz bu kişi; geçmişin Aristophanes'inin, geleceğin Rabelais'sinin karakterine sahip, sivri diliyle can yakan bir kahramandır bu papaz.² Hem bir baba hem de bir öğretmen ola-

¹ Bkz. Wright & Halliwell (ed.) 1845: 237.

² Bkz. Symonds 1884: 38. <https://rantey.org>

rak görürler onu; kendilerini de onun ailesi, evlatları, öğrencileri olarak. Golias olarak anılır bu ozan papaz, taraftarları da Goliasçılar adını alırlar doğal olarak; *Familia Goliae* (Golias Ailesi) işte bu şekilde doğar.¹ Gülünç bir ailedir sahiden Goliasçılar; güler, güldürür, tabanları patlayana kadar gezer, yıkılana kadar içer, tutkuyla sevip sevilir, kumar oynar, kazanır, kaybeder. Ne paraya önem verir ne görkemli giysilere. Toplumun çarpıklığında görülmeyeni görür, unutulmanı hatırlatır; doğanın çiçek açışını hissetmeyen kalplere, bu çiçeklerden yayılan rayihanın soluduğu aşkı unutan sevgililere, şiirle seslenir.

Golias'ın gerçekten varolup olmadığı tartışılardursun, bu adı Latince *gula* (oburluk, pisboğazlık) sözcüğüyle ilişkilendirmek belki yersiz olmaz. Sonradan *Archipoeta* (Başşair) ya da Birliğin Başpiskoposu olarak da anılan Golias'tan ilk söz eden Giraldus Cambrensis,² Golias'ı *bir asalak, bir yiyici* olarak tanımlar; ona göre bu adam *mükemmel bir eğitim aldığı halde, ahlaki disiplinden yoksun, ayyaş ve sefahat düşkünü bir sefildir*.³ Ama Goliasçılar memnundur bu sefil papazlarından, hatta ondan gurur duymaktadırlar. Golias, onlara aşkı aşlamıştır çünkü; bir anlamda Aşk'ın ta kendisidir. Ve bu aşk, Goliasçıların coşkusuna coşku katmaktadır.

Aşk, onlara göre her şeyden üstündür; doğaya, kadına ve her şeye duyulan aşk, egemen rahip sınıfına karşı isyana sürükleyen baş dürtüdür. Aşk kadar

¹ Bkz. Symonds 1884: 20.

² Giraldus Cambrensis (Gerald of Wales, Gerald de Barri; yak. 1146–1223); tarihçi ve Brecknock (Wales) başdiyakozu.

³ Bkz. Symonds 1884: 20. Üniversite Proje Kitaplığı - Arsivi - <https://rantey.org>

Meister Henric, Wörmeler. C. 14.

soylu, aşk kadar alımlı, güzel, sevimli bir başka kadın yoktur. Hiç kimse onun kadar değişken, onun kadar güvenilmez, onun kadar avare olamaz; hiç kimse onun kadar sadakat denizinde dalgalanmaz. Aşk'ın aşkını kazanmak, onlar için ne büyük mutluluktur!

Goliasçılar, aşkın dönekliğindeki insanı cezbeden, gözünü kör eden cazibeyi kutsallaştırır ve nakarat halinde *Aşk her şeyi yener* dizesini tekrarladıkça, Aşk'ın şerefine bir kadeh daha kaldırır (31. fol.18b). Bu kadehler arasında yaşam sevincini alıp götüreren bilgidен, bilimden ürktükleri de, her hallerinden bellidir. Çünkü öğrendiklerinin kendilerini yanlış düşüncelere sevk etmesinden, ruhlarını germesinden çekinmektedirler; özellikle felsefenin boynuzlarıyla yüreklerini delip geçmesinden. Bu yüzden tek yürek halinde *Omittamus studia* (Atalım bir yana kitapları) diye haykırırlar ve hayatın geçiciliğinden dem vurarak seven yürekleri şarkıya, dansa davet ederler (48.fol.29b):

*Atalım bir yana kitapları,
hiçbir şey bilmemek ne tatlı,
derelim neşesini,
yaşayalım körpe gençliğimizi!
Ciddiyet yaraşır yaşlıya,
neşeyle dans etmekse
delikanlıya.*

....

*Ömür dediğin bir çırpıda gelir geçer,
biz kitaba hapsolmuşken,
körpe gençliğimiz,
gülüp eğlenmeye dörter.*

*Yaşamımızın baharı uçup gider;
 dayanınca kış kapımıza,
 yaşam harabeye döner,
 kaygı bedenimizi didikler.
 Kan kurur, kalp durur,
 neşe azalır;
 hastalık alayıyla
 gelir çatar yaşlılık, bizi korkutur.*

*Ömür dediğin bir çırpıda gelir geçer,
 biz kitaba hapsolmuşken,
 körpe gençliğimiz,
 gülüp eğlenmeye dürter.*

*Yaşayalım tanrılar gibi,
 işte sana halis bilgi,
 ağ atıp yakalayalım
 narin sevgilileri.
 Köle olalım arzumıza,
 budur tanrıların yaptığı da,
 dökülelim meydanlara
 ve dans eden kızlara.*

*Ömür dediğin bir çırpıda gelir geçer,
 biz kitaba hapsolmuşken,
 körpe gençliğimiz,
 gülüp eğlenmeye dürter.*

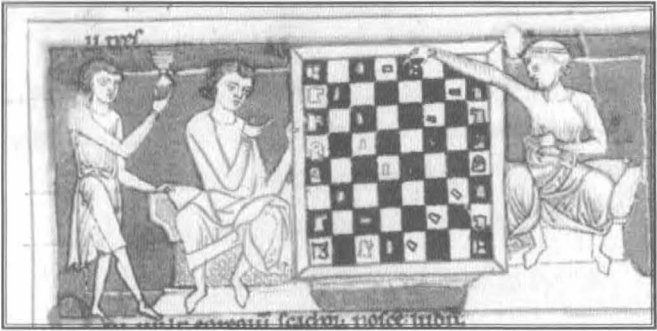
Goliasçılar kendi felsefelerini meyhanede yazar, çünkü onlara ancak meyhane ilham verir. Meyhane şarkıları ve aşk şiirleri *yok olarak* göze görünmedir. Ayinlerde içilen şarap kadehlerinden çok daha değerlidir meyhanelerde soluksuz bir dikişte tüketilen

şarap kupaları. Meyhane şarkıları genellikle o anda, kendiliğinden dile gelen şarkılardır, içtendir. Şarap tanrısına yağdırılan övgüler, cüretkârlığı körükler. Şarap, toplum yaşamındaki keyfin kaynağı olarak kutsallaşır. Goliasçılarının lideri şöyle der kendi itiraf şiirinde (172. fol.84):

*Kiliseden ziyade meyhanedir benim sevdiğim yer,
meyhanedir benim ölmek istediğim yer,
son nefesimi verirken şarap konsun
dudaklarıma yeter,
meleklerin korosu daha bir şen şakır
o vakit ilahiler
'N'olur acı tanrım şu ayyaşa,' der.*

Atlantis gibi ütöpik bir ülkedir Goliasçılarının yaşadıkları dünya manastırı, adı Cucania'dır.¹ Yiyecek ve içecek taştan bir ülkedir; bir Huzur Diyarı'dır. Evleri, arpa şekerlemeleri ve çörektendir, börekler döşenmiştir yerlere; dükkânlar bedavadan yiyecek dağıtır. Kumarbazlar tarikatının (Secta Decii) keşişidir *Carmina Burana*'nın şairi; yani aslında Kaderin, Şansın kendisidir: *Ben Huzur Diyarı'nın keşişiyim, / ayyaşlarla teşriki mesaim, / kumarbazlar tarikatında olmaktır dileğim* (196. fol. 97b.) deyip içten gelerek, hiçbir şey düşünmeden, üstündekilerden soyunarak hayata bakar.

¹ İngilizce *Cockaigne* ya da *Cockayne* olarak bilinen *Cucania* kelimesi, Almanca *kakan* ya da *kokan* (kek, çörek) kelimesinden ya da Latince *coquinus* (yemek pişirmeyle ilgili; *coquina*: mutfak) kelimesinden türetilmiştir. Dört bir yerden yiyecek akan, bolluk bereket, huzur ülkesi anlamına gelir. Bkz. Hansen 2002: 380.

Ama bu pervasız tutum, topluma, hayata, kadere karşı bu boş vermişlik hali, sadece bir özlemin dile getirilişidir; toplumun dayattığı, ama bizzat uygulamadığı ahlak kurallarına isyandır; çünkü Goli-asçının ruhu, her şey bir yana, kaderin karşısında çok ciddidir. Sonuçta karşısındaki ne Kilisedir, ne papaz, ne teolog; Kaderin kendisidir ve Kader istediğinde her şeyin bir anda yedi kat göğe yükselip bir anda yedi kat dibe vurabileceğini iyi bilir. Kade-re hitaben söylenen şiirler, *Carmina Burana*'nın en etkileyici şiirlerindendir. Bu şiirlerin her bir dizesi, düşünmekten kaçır görünen öğrencilerin aslında yaşam ile ölümün sırrını çoktan çözdüğünü ve bu sırrı diğer insanlarla paylaşmak istediğini gösterir. Goli-asçı, insanlığın kader karşısında çırlçıplak olduğunu şöyle dile getirir (I. fol. 1):

*Ah Kader!
Ay gibisin,
her an değişirsin,
bir büyürsün,
bir küçülürsün.*

Ah zalim felekt!

*Ne boşsun,
dönüp duran bir teker misali,
hiç belli değil yerin yurdun,
gelip geçici mutluluğun,
bir anda kaybolursun,
sinsi sinsi,
gizli gizli,
başına bela olursun.*

Kaderin, hayatın karşısında kendilerini böyle çıplak ve savunmasız hissediş hali, Goliasçıları tek yürek halinde birleştiren en önemli etmendir. Bu birleşmeden doğan gönül birliği, onların dilinden dökülen şiirleri dönemin Avrupasının halk şarkılarına kendiliğinden dönüştürür. Bu dönüşümle birlikte, *Carmina Burana*'nın gerçek yazarı ya da yazarları da bir anlamda önemini yitirir. Çünkü hep bir ağızdan söylenen şarkılarla hep birden âşık olma, hep birden hüzünlenme, hep birden içme ve hep birden zafer kutlama, bu şiirlerin varolma savaşı veren binlerce kişinin ruhundan fışkırdığı izlenimini verir ve Goliasçılar Avrupa ülkelerinin çokluğunda kaybolup *Burana Şarkıları* olarak tek bir kimlikle yeniden doğarlar. Goliasçı, tek bir ülke vatandaşı değildir artık; İtalyandır, İngilizdir, Fransızdır, Almandır; mutluluğu, mutsuzluğu, sevinci, acıyı aynı anda yaşayan insanların ortak duyusunun renkli eskizidir. Şarkılardaki karakterlerin de artık belirli bir cinsiyeti, belirli bir adı yoktur; kimi zaman kız olur, kimi zaman kadın, kimi zaman erkek, kimi zaman delişmen bir oğlan. Phyllis denir adına bazen, bazen Flora, bazen Lydia, bazen Glycerion, bazen de

Caecilia; böylece kadın ve erkek doğası aynı dizede bir olur; şarkılarla kol kola raks eden halkların coşkusu, zaman ve mekânda eriyip kaybolur.

***Carmina Burana* Edisyonları Üzerine Kısa Bilgiler**

Carmina Burana'nın elyazması *Codex Buranus*, Münih'te, Bayerische Staatsbibliothek'te iki bölüm halinde yer almaktadır: Benediktbeuern'de 1803 yılında bulunan orijinal yazma (CIm 4660) ile kütüphaneci Wilhelm Meyer tarafından keşfedilen ve *Fragmenta Burana* olarak adlandırılarak orijinal yazmaya eklenen bölüm (CIm 4660a).

Carmina Burana metni, en başta da belirttiğimiz gibi, ilk kez 1847 yılında Schmeller tarafından yayımlanmıştır. Bu baskıda, şiirler konularına göre ikiye ayrılmıştır: *Seria* (Ciddi Meseleler) ve *Amatoria, Potatoria, Lusoria* (Aşk, İçki/Şarap ve Kumar Şiirleri). *Seria* başlıklı bölümdeki şiirler, Schmeller tarafından Roma rakamlarıyla, diğer bölümdекilerse Arap rakamlarıyla numaralandırılmıştır. Bu baskıda yer almayan *Codex Buranus*'un bazı yaprakları, daha sonradan Wilhelm Meyer tarafından *Fragmenta Burana* başlığıyla ayrıca yayımlanmıştır.

Schmeller'in ardından R. Peiper, *Codex Buranus*'tan seçtiği şiirleri *Gaudeamus! Carmina Vagorum Selecta in Usum Laetitiae* başlığıyla 1877 yılında, L. Laistner de yazmada yer alan Almanca şiirleri yine bir seçki halinde *Goliath: Studentenlieder des Mittelalters* başlığıyla 1879 yılında yayımlamıştır. İlgili yazmadaki şiirler 1930 yılında, Alfons Hilka ve Otto Schumann tarafından hem metin hem

de notlarla birlikte *Die Moralisch-Satirischen Dichtungen* başlığıyla yeni bir gözle değerlendirilerek basılmıştır. Bu baskının ikinci cildi, Otto Schumann tarafından *Die Liebeslieder* başlığıyla 1941 yılında, üçüncü cildi de Bernhard Bischoff editörlüğünde *Die Trink- und Spielerlieder: Die Geistlichen Dramen, Nachträge* başlığıyla 1970 yılında yayımlanmıştır. Bunların ardından yayımlanan kitaplarsa, bu edisyonlar temelinde hazırlanmıştır.

Codex Buranus'taki şiirlerin numaraları, söz konusu edisyonlarda bazı farklılıklar gösterir. Çağdaş yorumcular, Schmeller edisyonundaki numaralandırma sistemi yerine Hilka-Schumann-Bischoff edisyonlarındaki *Codex Buranus* (CB) kısaltmasıyla birlikte şiirin numarasını gösteren sistemi tercih ederler. Bu numaralandırmaya uygun olarak şiirler konularına göre şöyle ayrılır: CB1-55: Ahlaki, dini ve didaktik nitelikte şiirler/şarkılar; CB56-186: Aşk şiirleri/şarkıları; CB187-226: İçki ve kumar şiirleri/şarkıları. Bu sınıflamalara bir de yazmanın 106. yaprağında yer alan dini içerikli iki oyun, CB227 ve CB228 numarasıyla eklenir. Bunların dışında, yazmada olup da edisyonlara sonradan ilave edilen tüm şiirler (*) işaretiyle gösterilir ve bu eklemeler CB1*-26* arası şiirleri kapsar.¹

Çeviri Yöntemi

Carmina Burana'nın Carl Orff'un seçkisine konu olan şiirlerinin Latince'den Türkçeye karşılıklı metin olarak ilk kez çevrildiği bu kitapta, Schmeller (1847), Peiper (1879) ve Hilka-Schumann-Bischoff (1930,

¹ Edisyon Bilgileri için bkz. Parlett 1986: 17-33.

1941, 1970) edisyonları temel alınıp birbirleriyle karşılaştırılmış, çevirinin yorumlanmasında özellikle "J.A. Symonds (1884). *Wine, Women, and Song: Medieval Latin Students' Songs*, London: Chatto and Windus," "P.G. Walsh (tr.) (1993). *Love Lyrics from the Carmina Burana*, Chapel Hill, NC: The University of North Carolina Press" ve "D. Parlett (tr.) (1986). *Selections from The Carmina Burana. A Verse Translation*, London: Penguin Books" künyeli eserlerden yararlanılmıştır. Ayrıca Carl Orff'un seçtiği şiirlerde yaptığı bazı değişiklikler ilgili dipnotlarda belirtilmiş ve yıllarca ruhumuzu dolduran ve dolduracak olan ortaçağın o gizemli nağmeleri elverdiğince Türkçe sözlerle anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Böyle diyoruz, çünkü bu şarkıların bir yanına sinen avareliği, aylaklığı, derbederliği, kapris ve bahar havasını, öte yanına sinen ciddiyeti ve toplumun karmaşık yapısına veryansınları Latincesinden soyup bir başka dile aktarmak çok zordur. Buna rağmen günün birinde *Codex Buranus*'ta yer alan bütün şiirlerin Türkçeye kazandırılmasını umut ettiğimizi de söylemeden geçmek olmaz.

Bu çeviri sürecinde, Yüksek Ortaçağ Almancası ile Eski Fransızca şiirlerin çevirisinde yardımlarını esirgemeyen Sn. Prof. Dr. Teoman Duralı'ya ve Sn. And Akman'a teşekkür ediyor, Yayın Yönetmeni Sn. Mustafa Küpüşoğlu'nun şahsında bu eserin yayıma hazırlanmasında büyük emeği geçen meslektaşım Sn. Eyüp Çoraklı'yı ve Alfa Yayınevi'nin tüm gönül dostlarını yürekten selamlıyorum.

I

FORTUNA, IMPERATRIX MUNDI

O Fortuna

Fortune plango vulnera

KADER, DÜNYANIN İMPARATORİÇESİ

Ah Kader

Kaderin açtığı yaralardan
inim inim inlerim

O Fortuna (I. fol. 1)

1 O Fortuna,
 velut luna
 statu variabilis,
 semper crescis
 aut decrescis;
 vita detestabilis
 nunc obdurat
 et tunc curat
 ludo mentis aciem,
 'egestatem',
 potestatem
 dissolvit ut glaciem.

2 Sors immanis
 et inanis,
 rota tu volubilis,
 status malus,
 vana salus
 semper dissolubilis,
 obumbratam
 et velatam.
 mihi quoque niteris,
 nunc per ludum

Ah Kader¹

- 1 Ah Kader,
ay gibisin,
her an deęiřirsın,
bir büyürsün,
bir küçölürsün.
Hayat, hain,
bir ezer,
bir sever,
arzularıma ne oyunlar eder;
yokluğu,
varlığı
buz gibi ertir, çözer.
- 2 Zalim Felek,
ne boşsun,
dönüp duran teker misali,
hiç belli değil yerin yurdun,²
gelip geçici mutluluğun,
bir anda kaybolursun,
sinsi sinsi,
gizli gizli
başıma bela olursun.
Bak, oyununa geldim,

dorsum nudum
fero tui sceleris.

- 3 Sors salutis
et virtutis
mihi nuncontraria
est affectus
et defectus
semper in angaria;
hac in hora
sine mora
corde pulsum tangite,
quod per sortem
sternit fortem,
mecum omnes plangite.

Fortune plango vulnera (LXXVII. fol. 48b)

- 1 Fortune plango vulnera
stillantibus ocellis,
quod sua mihi munera
subtrahit rebellis;
verum est quod legitur,
fronte capillata,
sed plerumque sequitur
occasio calvata.

- 2 In Fortune solio
sederam elatus,
prosperitatis vario
flore coronatus,
quicquid tamen flori

hainliğin yüzünden,
cırılçıplak artık sırtım.

Mutlu yaşam,
erdemli yaşam,
artık bana düşman;
istesem de,
istememesem de,
hep kölenim işte.
Vakit bu vakit,
hiç gecikme o halde,
haydi çal, vur sazın tellerine,
çünkü devirdi mi felek
mert adamı yere,
hepimiz bir olur, ağlarınız haline.

Kaderin açtığı yaralardan inim inim inlerim

Kaderin açtığı yaralardan inim inim inlerim,
kan çanağına döndü gözlerim;
bana sunduğu şu hediyeleri,
hain, bak şimdi nasıl da alıyor gerisingeri.
Söylenenler ne doğru,
Şans'ın saçları sadece alnında,
ama tam yakalayacağınız anda,
baştan sona kel bir kafa.³

Kaderin tahtında
oturmuştum yücelerde,
gönencin renk renk çiçeğini,
takmıştım başıma taç diye;

zengin öldüm, PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

**felix et beatus,
nunc a summo corru
gloria privatus.**

- 3 Fortune rota volvitur:
descendo minoratus,
alter in altum tollitur;
nimis exaltatus;
rex sedet in vertice,
caveat ruinam,
nam sub axe legimus
'Hecubam' reginam.**

mutlu oldum, erdim hidayete,
heyhat, bak şimdi düştüm o zirvelerden,
yoksunum artık o şöhretten.

- 3 Kaderin tekeri döner de döner;
ben inerim, alçalırım,
başkası çıkar alçalıklardan
ta göklerin yücelerine,
kral olur, oturur zirvelere;
aman dikkat etsin de düşmesin!
Çünkü şöyle yazılmış bak dingilin altına,
kraliçe Hecuba (burada yatmakta)!⁴

II

PRIMO VERE

Veris leta facies
Omnia sol temperat
Ecce gratum

BAHARDA

Baharın Şen yz
GneŐ her Şeyi ılıtıyor
İŞte bak, o güzelim bahar

Veris leta facies (101. fol. 57)

- 1 **Veris leta facies
mundo propinatur,
hiemalis acies
victa iam fugatur,
in vestitu vario
Flora principatur,
nemorum dulcisono
quae cantu celebratur.**

- 2 **Flore fusus gremio
Phebus novo more
risum dat, hoc vario
iam 'stipatur' flore.
Zephyrus nectareo
spirans it odore;
certatim pro bravio
curramus in 'amore'.**

- 4 **Cytharizat cantico
dulcis philomena,
flore rident vario
prata iam serena,
salit 'cetus' avium**

Baharın Şen yz⁵

- 1 Baharın Şen yüzü,
gülümsüyor dünyaya,
kışın ordusu yenilmiş,
kaçmak telaşında;
menevişli giysisini kuşanmış,
tahta çıkıyor artık Flora,⁶
ormanların tatlı sesleri,
onurlandırıyor onu şarkılarla.
- 2 Nasıl yayılmış bak Flora'nın kucacağına
Phoebus, bir başka gülümsüyor,⁷
renk renk çiçeklerle rtnyor.
Zephyrus, mis gibi nektar soluyor⁸
dört bir yana.
Biz de koşalım o halde yarışa,
dl kazanmak iin aşkta.
- 4 Ezgilerini dkmş arpın tellerine⁹
tatlı sesli blbl,
trl trl çiçekler iinde
neşeli kırlar, glckler saçıyor.
Bir kuş srs havalanıyor

silve per amena,
chorus promit virginum
iam gaudia millena.

Omnia sol temperat (99. fol. 56b)

- 1 **Omnia sol temperat**
 purus et subtilis,
 nova mundo reserat
 facies aprilis,
 ad amorem properat
 animus herilis,
 et iocundis imperat
 deus puerilis.

- 2 **Rerum tanta novitas**
 in solemni vere
 et veris auctoritas
 iubet nos gaudere,
 vias prebet solitas,
 et in tuo vere
 fides est et probitas
 tuum retinere.

- 3 **Ama me fideliter!**
 fidem meam nota;
 de corde totaliter
 et ex mente tota
 sum praesentialiter
 absens in remota.
 Quisquis amat taliter,
 voluit in rota.

ormanın o hoş koyaklarından,
genç kızlar kol kola dans ediyor,
kim bilir daha şimdiden ne sevinçler muştuluyor.

Güneş her şeyi ıltıyor

- 1 Güneş her şeyi ıltıyor,
huzurla, usul usul;
dünyaya yeniden açıyor
Nisan'ın yüzünü;
aşka koşmak için pürtelaş
sevgilinin gönlü;
sevinçlerimize egemen,
o çocuk tanrının hükmü.¹⁰
- 2 Yeni doğan her şey
bahar cümbüşünde
ve baharın emri
mutlu olmamız yönünde,
o serer aşına olunan yolları önümüze.
Gençliğinin baharındayken,
doğruluktur, onurdur,
sımsıkı sarılman sevgiliye.
- 3 Bütün sadakatinle sev beni,
bak o zaman gör bendeki sadakati,
bütün kalbimle,
bütün gönlümle,
ben sendeyim,
uzaklarda olsam bile.
Kim başka türlü severse,
döner durur kaderin tekerinde.

- Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranter.org>

İşte bak, o güzelim bahar

- 1 İşte bak, o güzelim,
nicedir özlediğim
bahar, geri getiriyor neşeyi sevinci,
mor renkli çiçeklerle
bezeniyor çayırlar,
ışık saçıyor güneş her yere,
son bulsun artık şu hüznüleri
Yaz gene geliyor,
kış çekip gidiyor
bütün öfkesiyle birlikte.
- 2 Bak, eriyor,
kayboluyor
buzlar, karlar ve bütün geride kalanlar,
uçup gidiyor o soğuk havalar,
yazın memesini emiyor
artık bahar:
Ne zavallı bir gönüldür o öyle,
Yaşamamışsa,
ihtirası tatmamışsa,
yaz mevsiminin emrinde.
- 3 Neşe içindeler oysa,
gülüp oynuyorlar,
bal tatlısı hazzı tadıp,
canla başla uğraşıp
Cupido'nun armağanından
nasibini alanlar.¹¹
Haydi öyleyse, biz de girelim Venus'un hükmüne,
gururla,
neşeyle,
eş olalım Paris'e.

III

UF DEM ANGER

Floret silva nobilis
Chramer, gip die varwe mir
Swaz hie gat umbe
Were diu werlt alle min

KIR ÜZERİNE

Yeşeriyor o soylu orman
Ey Satıcı, versene bana şu allığı
Şu döne döne raks edenler
Bütün dünya benim olsa

Floret silva nobilis (112. fol. 60b)

Floret silva nobilis
floribus et foliis.
Ubi est antiquus
meus amicus?
Hinc equitavit.
eia, quis me amabit?

Floret silva undique.
nah mime gesellen ist mir we.
Gruonet der walt allenthalben:
wa ist min geselle 'alselange'?
Der ist geriten hinnen.
owi, wer sol mich minnen?

Chrumer, gip die varwe mir (CCIII. fol.107)

Chrumer, gip die varwe mir
diu min wengel roete,
da mit ich die iungen man
an ir danch der minnenliebe noete.
Seht mich an,
jungen man!
Lat mich eu gevallen!

Yeşeriyor o soylu orman¹³

Yeşeriyor o soylu orman
çiçeklerle, yapraklarla.
Peki nerde benim
ilk aşkım?
Binmiş atına gitmiş.
Eyvah! Kim sevecek beni şimdi?

Yeşeriyor her yanı ormanın,
burnumda tütüyor benim aşkım.
Yemyeşil oluyor her yanı ormanın,
niçin bunca uzaklarda benim aşkım?
Binmiş atına gitmiş.
Eyvah! Kim sevecek beni şimdi?

Ey Satıcı, versene bana şu allığı¹⁴

Ey satıcı, versene bana şu allığı,
boyayayım yanaklarımı al kızıla,
boyayayım ki, âşık olsun delikanlılar bana,
gönülleri olsa da, olmasa da.
Ey genç adam,
bi' baksana bana,
bak ki hoşuna gideyim!

Minnet, tugentliche man,
 minnekliche vrouwen!
 Minne tuet eu hoch gemut,
 unde lat euch in hohen eren schauwen.
 Seht mich an,
 jungen man!
 Lat mich eu gefallen!

Wol dir werlt, daz du bist
 also vreudenriche!
 Ich wil dir sin undertan
 durch din liebe immer sicherliche.
 Seht mich an,
 jungen man!
 Lat mich eu gefallen!

Swaz Hie Gat Umbe

- 129a Swaz hie gat umbe,
 daz sint allez megede,
 die wellent an man
 'alle' disen sumer gan.
- 136a Chume, chume, geselle min,
 ih enbite harte din,
 ih enbite harte din,
 chum, chum, geselle min.

Suozer rosenvarwer munt,
 chum un mache mich gesunt,
 chum un mache mich gesunt,
 suozer rosenvarwer munt.

Âşık olun, ey asil beyler,
 aşka layık kadınlara!
 Aşk ruhunuzu yüceltir,
 başınızı göğe erdirir, şerefendirir.
 Ey genç adam,
 bi' baksana bana,
 bak ki hoşuna gideyim!

Selam sana dünya,
 nasıl da coşkunsun hazlarla!
 Sana kul köleyim serapa,
 verdiğin zevkler yüzünden bana.
 Ey genç adam,
 bi' baksana bana,
 bak ki hoşuna gideyim!

Şu döne döne raks edenler¹⁵

129a Şu döne döne raks edenler,
 hepsi bakire,
 karar vermişler,
 bütün bir yazı erkeksiz geçirmeye.

136a Gel, ah gel, aşkım,
 özlemle yolunu gözlüyorum,
 özlemle yolunu gözlüyorum,
 gel, ah gel, aşkım.

Baldan tatlı gül kızılı dudaklar,
 ah gel, deva ol derdime,
 ah gel, deva ol derdime,
 baldan tatlı gül kızılı dudaklar.

Swaz hie gat umbe,
daz sint allez megede,
die wellent an man
'alle' disen sumer gan.

**Were diu werlt alle min
(108a. fol. 60)**

Were diu werlt alle min
von dem mere unze an den Rin,
des wolt ih mih darben,
daz diu chunegin von Engellant
lege an minen armen.

Şu döne döne raks edenler,
hepsi bakire,
karar vermişler,
bütün bir yazı erkeksiz geçirmeye.

Bütün dünya benim olsa¹⁶

Bütün dünya benim olsa,
denizden ta Ren ırmağına,
ne isterdim ki daha,
İngiliz kraliçesi
kollarımda olsa.

IV

IN TABERNA

Estuans interius
Olim lacus (latus) colueram
Ego sum abbas
In taberna quando sumus

MEYHANEDE

İçin için yanıyorum
Bir zamanlar göllerdi benim yurdum
Ben bir keşişim
Meyhanede olduk mu

Estuans Interius (CLXXII. fol. 84)

- 1 Estuans interius
 ira vehementi
 in amaritudine
 loquor mee menti:
 factus de materia,
 cinis elementi,
 similis sum folio,
 de quo ludunt venti.

- 2 Cum sit enim proprium
 viro sapienti
 supra petram ponere
 sedem fundamenti,
 stultus ego comparor
 fluvio labenti,
 sub eodem tramite
 numquam permanenti.

- 3 Feror ego veluti
 sine nauta navis,
 ut per vias aeris
 vaga fertur avis,
 non me tenent vincula,

İçin için yanıyorum¹⁷

- 1 İçin için yanıyorum
güçlü bir öfkeyle;
İçimin ateşiyle,
yüreğime söylüyorum şöyle:
Yaratıldığın madde,
kül gibi, ince mi ince,
bir yaprak gibiyim,
rüzgârlara eğlence.
- 2 Bilge adamın işi,
sağlam kayaya kurmak
evinin temelini;
bense aptalın teki,
akıp giden nehir misali,
bu suların üstünde
hiçbir şey aynı kalmaz ki.
- 3 Sürüklenip gidiyorum,
dümencisi olmayan bir gemi
ya da havalarda uçuşan
avare kuşlar misali;
zincirler vız gelir bana,

non me tenet clavis,
quero mihi similes,
et adiungor pravis.

- 4 Mihi cordis gravitas
 res videtur gravis;
 iocus est amabilis
 dulciorque favis;
 quicquid Venus imperat,
 labor est suavis,
 que numquam in cordibus
 habitat ignavis.

- 5 Via lata gradior
 more iuventutis,
 implicor et vitiis
 immemor virtutis,
 voluptatis avidus
 magis quam salutis,
 mortuus in anima
 curam gero cutis.

**Olim latus (lacus) colueram
(92. fol. 53b)**

- 1 Olim latus (lacus) colueram,
 olim pulcher exstiteram,
 dum cygnus ego fueram.
 Miser, miser!
 modo niger
 et ustus fortiter!

vız gelir sürgüler,
benzerlerimi arıyorum ben,
mecnunlara katıyorum kendimi.

- 4 Yüreğimin ağırlığı
yük olup biniyor sırtıma;
ne hoştur oysa şu latife,
tatlı mı tatlı baldan bile;
Aşk ne emrederse,
ne kolay bir vazife,
o asla oturmaz ki,
tembel yüreklerde.
- 5 Alabildiğine geniş bir yol bu yürüdüğüm,
bir delikanlıyım sanki,
günaha hapsolmuşum ben,
hiç hatırlamıyorum ki erdemi,
ben zevke açım,
kurtuluş değil benim derdim,
ruhumu öldürmüşüm ben,
artık varsa yoksa bedenim.

Bir zamanlar göllerdi benim yurdum¹⁸

- 1 Bir zamanlar göllerdi benim yurdum,
bir zamanlar çok güzeldim,
kuğu olduğum zamanlar.
Ah zavallı ben,
nasıl da karardım,
kor ateşlerde yandım!

- 2 Girat, regirat garcifer;
 me rogos urit fortiter
 propinat me nunc dapifer;
 Miser, miser!
 modo niger
 et ustus fortiter!

- 5 Nunc in scutella iaceo,
 et volitare nequeo;
 dentes frendentes video:
 Miser, miser!
 modo niger
 et ustus fortiter!

Ego sum abbas (196. fol. 97b)

Ego sum abbas Cucaniensis
et consillum meum est cum bibulis,
et in secta Decii voluntas mea est,
et qui mane me quesierit in taberna
post vesperam nudus egredietur,
et sic denudatus veste clamabit:
 Wafna, wafna!
 quid fecisti, sors turpissima?
 Nostre vite gaudia
 abstulisti omnia!

In taberna quando sumus (175. fol. 87b)

- 1 In taberna quando sumus,
 non curamus quid sit humus,
 sed ad ludum properamus,
 cui semper insudamus.

- 2 Aşçı geçirmiş şişe beni, döndürüyor da
döndürüyor;
odunlar pişiriyor iliğimi, kemiğimi,
bak, masaya getiriyor şimdi de garson beni.
Ah zavallı ben,
nasıl da karardım,
kor ateşlerde yandım!
- 5 İşte tabağa da konuyorum,
mecalim yok, artık uçamıyorum,
bilenmiş dişleri görüyorum.
Ah zavallı ben,
nasıl da karardım,
kor ateşlerde yandım!

Ben bir keşişim

Ben Huzur Diyarı'nın keşişiyim,¹⁹
ayyaşlarla teşriki mesaim,
kumarbazlar tarikatında olmaktır dileğim;²⁰
buldu mu biri beni meyhanede sabahleyin,
donsuz çıkar akşamleyin.
Öyle anadan üryan, bağırır avazı çıktığı kadar:
Eyvah, eyvah!
Ah aşağılık kader, neler ettin!
Beni,
ömrümün tüm neşesinden ettin.

Meyhanede olduk mu!

- 1 Meyhanede olduk mu,
aldırmayız altımızdaki toprağa,²¹
anında dalarız kumara,
bu iş için ter dökeriz canla başla.

Quid agatur in taberna,
ubi nummus est pincerna,
hoc est opus ut queratur;
si quid loquar, audiatur.

- 2 Quidam ludunt, quidam bibunt,
quidam indiscrete vivunt.
Sed in ludo qui morantur,
ex his quidam denudantur;
quidam ibi vestiuntur,
quidam saccis induuntur.
Ibi nullus timet mortem,
sed pro Bacho mittunt sortem.
- 3 Primo pro nummata vini.
Ex hac bibunt libertini:
semel bibunt pro captivis,
post hec bibunt ter pro vivis,
quater pro christianis cunctis,
quinquies pro fi delibus defunctis,
sexies pro sororibus vanis,
septies pro militibus silvanis.
- 4 Octies pro fratribus perversis,
nonies pro monachis dispersis,
decies pro navigantibus,
undecies pro discordantibus,
duodecies pro penitentibus,
tredecies pro iter agentibus.
Tam pro papa quam pro rege
bibunt omnes sine lege.

Meyhanede neler olup biter,
para nerede hancılık eder,
işte budur bilmen gereken,
sen şimdi diyeceğime kulak ver!

- 2 Kimi kumar oynar, kimi içer,
kimi kendinden geçer;
fena daldılar mı da bu belaya,
donlarından olurlar en sonunda;
kimi kat kat kuşanır burada,
kimi de geçirir çuvalı sırtına.
Burada ölüm vız gelir insana,
zarlar atılır Şarap tanrısı adına.
- 3 İlk kadeh parayı çekenin şerefine,
hovarda dediğin böyle başlar içmeye;
bir kadeh içerler zindandakilere,
ardından üç kez hayattakilere,
dört kez tüm Hıristiyan âlemine,
beş kez kutlu ölülere,
altı kez aşüfte rahibelere,
yedi kez de korulardaki askerlere.
- 4 Sekiz kez içilir yoldan çıkmış biraderlere,
dokuz kezse telef olmuş keşişlere,
on kez denizcilere,
on bir kez dövüş severlere,
on iki kez tövbe edenlere,
on üç kez seferdekilere,
Papaya ve krala ise
sınırsızca içer herkes içebildiğinde.

- 5 Bibit hera, bibit herus,
 bibit miles, bibit clerus,
 bibit ille, bibit illa,
 bibit servus cum ancilla,
 bibit velox, bibit piger,
 bibit albus, bibit niger,
 bibit constans, bibit vagus,
 bibit rudis, bibit magus,
- 6 Bibit pauper et aegrotus,
 bibit exul et ignotus,
 bibit puer, bibit canus,
 bibit presul et decanus,
 bibit soror, bibit frater,
 bibit anus, bibit mater,
 bibit ista, bibit ille,
 bibunt centum, bibunt mille.
- 7 Parum sescentae nummate
 durant cum immoderate
 bibunt omnes sine meta,
 quamvis bibant mente laeta.
 Sic nos rodunt omnes gentes,
 et sic erimus egentes.
 Qui nos rodunt confundantur
 et cum iustis non scribantur.

- 5 Hanım içer, bey içer,
asker içer, rahip içer,
erkek içer, kadın içer,
hızlısı içer, yavaşı içer,
siyahı içer, beyazı içer,
yerlisi içer, göçeri içer,
aptalı içer, akıllısı içer.
- 6 Fakiri içer, hastası içer,
sürgünü içer, yabancısı içer,
çocuğu içer, yaşlısı içer,
papazı içer, diyakozu içer,
hemşiresi içer, biraderi içer,
ninesı içer, anası içer,
şu içer, bu içer,
yüzlercesi içer, binlercesi içer.
- 7 Onca para da bir anda suyunu çeker,
herkes böyle ölçüsüzce,
böyle fütursuzca içince de.
Onlar içer neşe içinde,
azarlanan biz oluruz gene de,
böyle fakirleşiriz gitgide.
Bizi azarlayanlara lanet olsun,
adları hak hukuktan uzak olsun!

Mo & Rose muntio luri caput amore.

V

COUR D'AMOURS

Amor volat undique
Dies, nox et omnia
Stetit puella
Circa mea pectora
Si puer cum puellula
Veni, veni, venias
In trutina
Tempus est iocundum
Dulcissime

AŞKA DAVET

Aşk uçuşur her yerde
Gün, gece ve her şey
Oradaki kız
Yüreğimde
Eğer bir kızla bir oğlan
Gel, gel, ah gel
İki arada bir derede
Eğlenme vaktidir şimdi
Ah, bal tatlısı sevgilim

Amor volat undique (60. fol. 36b)

- 4 Amor volat undique,
captus est libidine.
Iuvenes, iuencule,
'coniunguntur merito'.
'Siqua' sine socio,
caret omni gaudio;
tenet noctis infima
sub intimo
cordis in custodia:
fit res amarissima.

Dies, nox et omnia (81.fol. 49b)

- 6 Dies, nox, et omnia
mihi sunt contraria,
virginum colloquia
me fay planszer,
oy suvenz suspirer,
plu me fay temer.
- 7 O sodales, ludite,
vos qui scitis dicite,
mihi mesto parcite,
grand ey dolor,

Aşk uçuşur her yerde²²

- 4 Aşk uçuşur her yerde,
arzuya olmuş köle.
Oğlanlar, kızlar,
kenetlense yeridir birbirine.
Aşığı olmayan bir kız,
açtır her tür sevince,
kilitleyip tutar
gecenin karasını
yüreğinin en derinine;
ah ne acı bir kaderdir o öyle.

Gün, gece ve her şey²³

- 6 Gün, gece ve her şey
bana karşı,
genç kızların cıvıltıları
yüreğimi sızlatır,
derin derin iç çektirir,
dahası çok ürpertir.
- 7 Ah dostlarım, eğleyin beni,
ne biliyorsanız söyleyin;
kederleyim, beni esirgeyin.
Derdim büyük,

attamen consulite
per voster honor.

- 9 Tua pulchra facies,
me fay planszer milies,
pectus habens glacies,
a remender
statim vivus fl erem
per un baser.

Stetit puella (138. fol. 70)

Stetit puella rufa tunica;
siquis eam tetigit,
tunica crepuit.
Eia.

Stetit puella, tamquam rosula
facie splenduit,
os eius fl oruit.
Eia.

Circa mea pectora (141. fol. 71)

- 5 Circa mea pectora
multa sunt suspiria
de tua pulchritudine,
que me ledunt misere.
- 1 Manda liet, manda liet,
min geselle chumet niet.
- 6 Tui lucent oculi
sicut solis radii,
sicut splendor fulguris

hiç değilse öğüt verin,
n'olur, başınız için.

- 9 O hoş bakışın,
bin derde salar beni,
senin yüreğinse buz gibi.
İlaç niyetine,
bir öpsen,
ah nasıl diriltirsin beni.

Oradaki kız

Oradaki kız, kırmızı elbiseli;
bir dokunsan,
kıpır kıpır olur elbisesi.
Ah!

Oradaki kız, sanki bir gül goncası;
yüzü ıslıl ıslıl,
tomurcuklanmış dudakları.
Ah!

Yüreğimde²⁴

- 5 Yüreğimde,
derin derin iç çekişler, binlerce,
senin o güzelliğinden sebep,
öyle acı acı işliyor ki gönlüme.
- 1 Bir haber gönder, bir haber gönder,
ah, sevgilim hiç gelmiyor ki.
- 6 Gözlerin pırıl pırıl yanar,
sanırsın güneş ışıını,
sanırsın şimşek parıltısı,

qui lucem donat tenebris.

- 1 Manda liet, manda liet,
 min geselle chumet niet.

- 7 Vellet Deus, vellent dii,
 quod mente proposui,
 ut eius virginea
 reserassem vincula.

- 1 Manda liet, manda liet,
 min geselle chumet niet.

Si puer cum puellula (144. fol. 71b)

Si puer cum puellula
moraretur in cellula,
felix coniunctio.
Amore sucrescente,
'pariter' e medio
avulso (propulso) procul tedio,
fit ludus ineffabilis
membris, 'lacertis, labiis'.

Veni, veni, venias (136. fol. 69b)

- 1 Veni, veni, venias,
 'ne' me mori facias,
 hyrca, hyrce, nazaza;
 trilirivos...
- 2 Pulchra tibi facies,
 oculorum acies,
 capillorum series,
 o quam clara species!

öyle aydınlatır ki karanlıkları.

- 1 Bir haber gönder, bir haber gönder,
ah, sevgilim hiç gelmiyor ki.

- 7 N'olur Tanrım, n'olur tanrılar,
dileğimi gerçekleştirin,
ben kırayım zincirlerini, bahşedin,
onun bekaretinin.

- 1 Bir haber gönder, bir haber gönder,
ah, sevgilim hiç gelmiyor ki.

Eğer bir kızla bir oğlan

Eğer bir kızla bir oğlan,
kalırlarsa küçücük bir odada,
ne hoş olur bu kavuşma.
Aşk yükseldikçe gitgide,
utanç da aradan
çekildikçe,
uzuvlarda, kollarda, dudaklarda
bir oyun başlar ki, tarıfsızce.

Gel, gel, ah gel

- 1 Gel, gel, ah gel,
koma beni ölüme,
hycra, hycre, nazaza,
*trilirivos...*²⁵

- 2 Öyle güzel ki yüzün,
ya o ıslıl ıslıl gözlerin,
lüle lüle saçların,
ah, ne muhteşem bir şeysin!

- 3 Rosa rubicundior,
lilio candidior,
omnibus formosior;
semper in te glorior!

In trutina (43. fol. 27)

- 7 In trutina mentis dubia
fluctuant contraria
lascivus amor et pudicitia.
Sed eligo quod video,
collum iugo praebeo;
ad iugum tam suave transeo.

Tempus est iocundum (140. fol. 70b)

- 1 Tempus est iocundum,
o virgines,
modo congaudete
vos iuvenes.
O. o. totus floreo,
iam amore virginali
totus ardeo,
novus, novus amor
est, quo pereo.
- 4 Mea me comfortat
promissio,
mea me deportat
negatio.
O. o. totus floreo,
iam amore virginali

- 3 Gülden daha kırmızı,
 zambaktan da beyaz,
 herkesten daha güzel;
 gururumsun sen benim her daim!

İki arada bir derede²⁶

- 7 Aklım iki arada bir derede, tereddütte,
 dalgalanıp duruyor karşıt düşüncelerle,
 arsız aşk bir yanda, edep bir yanda.
 Ama benim seçimim hislerimden yana,
 boynumu uzatıyorum boyunduruğa;
 teslim oluyorum yulara, güle oynaya.

Eğlenme vaktidir şimdi

- 1 Eğlenme vaktidir şimdi,
 ey kızlar,
 katılın siz de bu cümbüşe
 ey delikanlılar.
- Hoppa! Hoppa! Hoppa!
 Çiçekleniyorum serapa,
 bakire bir aşka
 tutuldum serapa,
 yeni, yeni, yepyeni bir aşk bu,
 ölüp bitiyorum uğruna.
- 4 Sevinç doluyorum,
 söz verdiğimde kendime,
 mahzun oluyorum,
 reddettiğimde.
- Hoppa! Hoppa! Hoppa!²⁷
 Çiçekleniyorum serapa,
 bakire bir aşka

totus ardeo,
novus, novus amor est,
quo pereo.

- 7 Tempore brumali
 vir patiens,
 animo vernali
 lasciviens.

 O. o. totus floreo,
 iam amore virginali
 totus ardeo,
 novus, novus amor
 est, quo pereo.

- 5 Mea mecum ludit
 virginitas,
 mea me detrudit
 simplicitas.

 Oh - oh, totus floreo,
 iam amore virginali
 totus ardeo,
 novus, novus amor
 est, quo pereo.

- 8 Veni, domicella,
 cum gaudio,
 veni, veni, pulchra,
 iam pereo.

 O. o. totus floreo,
 iam amore virginali

tutuldum serapa,
yeni, yeni, yepyeni bir aşk bu,
ölüp bitiyorum uğruna.

- 7 Kış geldiğinde,
miskindir delikanlı,
baharın nefesiyle,
uyanır ihtirası.

Hoppa! Hoppa! Hoppa!
Çiçekleniyorum serapa,
bakire bir aşka
tutuldum serapa,
yeni, yeni, yepyeni bir aşk bu,
ölüp bitiyorum uğruna.

- 5 Bakirliğim içimi kıpır kıpır ediyor,
masumiyetimse
bana geri dur diyor.

Hoppa! Hoppa! Hoppa!
Çiçekleniyorum serapa,
bakire bir aşka
tutuldum serapa,
yeni, yepyeni bir aşk bu,
ölüp bitiyorum uğruna.

- 8 Gel, ey sevgili,
güle oynaya,
gel, ah gel, güzelim,
dayanamıyorum daha.

Hoppa! Hoppa! Hoppa!
Çiçekleniyorum serapa,
bakire bir aşka

totus ardeo,
novus, novus amor
est, quo pereo.

Dulcissime (43. fol. 27)

Dulcissime,
totam tibi subdo me!

tutuldum serapa,
yeni, yeni, yepyeni bir aşk bu,
ölüp bitiyorum uğruna.

Ah, bal tatlısı sevgilim²⁸

Ah, bal tatlısı sevgilim,
kul köle olsun sana şu bedenim!

DIACONUS Equus sit licet

sit sit sit. et brachia expectat. et cyphos in obitu cyphos
 cerebro repenti non dormiant. et sermones inauditi pro
 stant. Qui potare non potest. sic par ab his fecit. non est lo
 hic modestus inter lecos mos agrestis modestus. et sic certus restit

VI

BLANZIFLOR ET HELENA

Ave formosissima

O Fortuna

BLANZIFLOR VE HELENA

Selam sana ey güzeller güzeli

Ah Kader

Ave formosissima (50. fol. 31b)

- 8 Ave formosissima,
gemma pretiosa,
ave decus virginum,
virgo gloriosa,
ave, mundi 'luminar',
ave, mundi rosa,
Blanziflor et Helena,
Venus generosa.

O Fortuna (I. fol. 1)

- 1 O Fortuna,
velut luna
statu variabilis,
semper crescis
aut decrescis;
vita detestabilis
nunc obdurat
et tunc curat
ludo mentis aciem,
'egestatem',
potestatem
dissolvit ut glaciem.

Selam sana ey güzeller güzeli²⁹

- 8 Selam sana ey güzeller güzeli,
ey eşsiz mücevher,
selam sana bakirelerin gururu,
ey şanlı kız,
selam sana dünyanın nuru,
selam sana dünyanın gülü,
Blanziflor ve Helena,
soylu Venus.

Ah Kader³⁰

- 1 Ah Kader,
ay gibisin,
her an değişirsin,
bir büyürsün,
bir küçülürsün.
Hayat, hain,
bir ezer,
bir sever,
arzularıma ne oyunlar eder,
yokluğu,
varlığı
buz gibi eritir, çözer.

- 2 **Sors immanis
et inanis,
rota tu volubilis,
status malus,
vana salus
semper dissolubilis,
obumbratam
et velatam.
mihi quoque niteris,
nunc per ludum
dorsum nudum
fero tui sceleris.**
- 3 **Sors salutis
et virtutis
mihi nuncontraria
est affectus
et defectus
semper in angaria;
hac in hora
sine mora
corde pulsum tangite,
quod per sortem
sternit fortem,
mecum omnes plangite.**

- 2 **Zalim Felek,
ne boşsun,
dönüp duran teker misali,
hiç belli değil yerin yurdun,
gelip geçici mutluluğun,
bir anda kaybolursun,
sinsi sinsi,
gizli gizli
başıma bela olursun.
Bak, oyununa geldim,
hainliğin yüzünden,
çırılçıplak artık sırtım.**
- 3 **Mutlu yaşam,
erdemli yaşam,
artık bana düşman;
istesem de,
istememesem de,
hep kölenim işte.
Vakit bu vakit
hiç gecikme o halde,
haydi çal, vur sazın tellerine,
çünkü devirdi mi felek,
mert adamı yere,
hepimiz bir olur, ağlarınız haline.**

NOTLAR

- 1 Bu şiir, Carl Orff'un düzenlemesinde ilk ve son şarkı olarak yer almaktadır. Fortuna, Roma'nın kader tanrıçasıdır. Onun kaprisli doğasıyla, insanları içine alarak döndürüp döndürüp fırlattığı tekerleğiyle (çarkıyla) ilgili mecazlara hem antikçağ hem de ortaçağ şiirinde sıkça rastlanır.
- 2 Kaderin dönekliğine vurgu.
- 3 Burada şans (ya da fırsat) kişileştirilmiştir. Kelliği, şanslı elinden kaçırın kişinin dımdızlak kalmış halini simgeler; çünkü alınına dökülen saçlarından tam tutacağınız vakit, birden elinizden kayıp gider.
- 4 Bu dizelerde Kader tanrıçasının çarkına takılan insanı simgeleyen Troia kraliçesi Hecuba, Troia savaşı sonrasında şehrin tamamen yakılıp yıkılmasıyla hem tahtından hem de ailesinden olmuş, Yunanlara esir düştükten sonra da tanrıların merhametiyle bir köpeğe dönüştürülmüştür.
- 5 Baharın gelişini ya da başka deyişle hayallerindeki yepyeni bir toplum düzenini neşe içinde karşılayan insanların şarkısı.
- 6 Flora: Romalıların kırları, çiçekleri ve baharı simgeleyen tanrıçası. Schmeller'in edisyonunda Flora yerine Phoebus (güneş tanrısı Apollon) kelimesi kullanılır. Ama

diğer edisyonlarda bu kelimeler yer değiştirmiş ya da Flora olarak okunup düzeltilmiştir. İkinci kıtanın anlamına daha uygun bulduğumuz için, ayrıca Carl Orff düzenlemesinde de Flora olarak kullanıldığı için, biz diğer edisyonları temel aldık.

- 7 Phoebus: Güneş tanrısı Apollon.
- 8 Zephyrus: Batı rüzgârı.
- 9 Carmina Burana edisyonundaki 3. kıta, Carl Orff'un düzenlemesinde yer almamaktadır.
- 10 Aşk tanrıçası Venus'un oğlu; aşk tanrısı.
- 11 Cupido'nun (Venus'un muzip oğlu Aşk'ın) verdiği hazlarla.
- 12 Troialı Paris, zarif aşkın simgesidir. Dizede Paris'in yaşadığı tarzda bir aşk için yakarılıyor; sonucu ölüm bile olsa.
- 13 Latince ve Yüksek Ortaçağ Almancasıyla yazılmış dizelerden oluşan hoş bir bahar şarkısı.
- 14 Yüksek Ortaçağ Almancasıyla capcanlı bir üslupta yazılmış bu şiir, bir hayat kadınının satıcıdan (çerçi ya da işportacıdan) alılık ya da boya istemesini betimler. Bu şiirin aslı, *Carmina Burana* edisyonunda *Ludus pascualis sive de passione Domini* başlıklı bölümden alınmıştır ve Maria Magdalena'nın dilinden dökülen dizelerdir.
- 15 *Carmina Burana* edisyonundaki iki farklı şiirin birleştirilmesiyle oluşturulan bu şiir, Yüksek Ortaçağ Almancasıyla kaleme alınmıştır.
- 16 Yüksek Ortaçağ Almancasıyla yazılmış bu şarkıda, İngiltere kralı II. Henry'nin güzelliği ve zarafetiyle ünlü kraliçesi Eleanor ima edilmektedir.
- 17 Ortaçağın gezgin âlimlerinden Colonialı Archipoeta'ya ait bu şarkı, Carl Orff'un düzenlemesi içinde yazarı bilinen tek şiir-şarkıdır. Bu şarkı, Goliasçıların canlı, ele avuca sığmaz ruhlarını bütün çıplaklığıyla yansıttığı için geç ortaçağda çok ünlenmiştir. Bu şiirin aslı, *Carmina Burana* edisyonunda 30 kıtadır.
- 18 Kuğunun şarkısı olarak da bilinen 5 kıtalık bu şiirin *Carmina Burana* edisyonundaki 3 ve 4. kıtaları, Carl Orff'un düzenlemesinde yer almaz; ayrıca ilk kıtadaki

- tekrar kısmı, ilk dizesi hariç, diğer kıtalarda yer almaz.
- 19 *Carmina Burana* edisyonunda *wafna*, *wafna* kısmına kadar düzyazı şeklindedir.
- 20 Kumarbazlar Tariketi (Secta Decii), kumarbazların diline pelesenk olmuş bir ifadedir.
- 21 Fani olup olmadığımıza.
- 22 Bu şiir *Carmina Burana* edisyonunda *Amor tenet omnia* diye başlayan 5 kıtalık şiirin dördüncü kıtasıdır.
- 23 Latince ve Eski Fransızca yazılmış bir aşk şarkısı. Bu şiir, *Carmina Burana* edisyonundaki *Juvenes amoriferi* diye başlayan 9 kıtalık şiirin 6, 7, ve 9. bölümleridir.
- 24 Bu şiirin Carl Orff düzenlemesi, *Carmina Burana* edisyonundaki 7 kıtalık *O mi dilectissima* başlıklı şiirden karışık şekilde alıntılanmıştır. Şiir, Latince ve Yüksek Ortaçağ Almancasıyla yazılmış ünlü bir aşk şarkısıdır.
- 25 *Carmina Burana* yorumcuları, bu dizelerin anlamına dair kesin bir bilgi vermemiştir.
- 26 *Carmina Burana* edisyonunda *Estatís florigero tempore* dizesiyle başlayan 9 kıtalık şiirin 7. kıtasıdır.
- 27 *Carmina Burana* edisyonunda sadece bu dize kıtaların sonunda tekrarlanır. Carl Orff düzenlemesindeyse 1. kıtının ilgili kısmı, bütün diğer kıtalarda aynen tekrarlanmaktadır.
- 28 Bir kadının dilinden dökülen aşk dizeleri. Bu kısa şarkı, *Carmina Burana* edisyonundaki *Estatís florigero tempore* dizesiyle başlayan 9 kıtalık bir şiirin son kıtasının son iki dizesini oluşturur.
- 29 Floris ve Blanziflor (Blancheflor; Blanchefleur), 1160 yıllarında ünlenen romantik bir öyküdür. Kahramanlarından Blanziflor (Beyaz Çiçek), bir Fransız şövalyesinin dul kızından doğan Hristiyan bir prenestir. Dedesi öldürülünce, Blanziflor'un annesi Endülüs kralı Fenix'in hizmetçisi olur ve Fenix'in eşiyle aynı gün doğum yapar. Fenix'in eşi oğluna Floris adını koyar. Floris ve Blanziflor sarayda birlikte büyür. Ama Fenix oğlunun Blanziflor'la evlenmesinden endişe duyduğu için, kızı Kahire'ye giden tüccarlara satar, tüccarlar da onu bir emire satar. Floris'e de kızın öldüğü söylenir. Ama çok geçmeden doğruyu öğrenen Floris, Blanziflor'u aramak

üzere yollara düşer. Her ikisi de birçok badire atlattıktan sonra en nihayet buluşurlar ve evlenirler. Buradaki şiirde Blanziflor'un güzelliği Eski Yunan mitolojisinin güzelleri Troia prensesi Helena ve aşk tanrıçası Venus'la kıyaslanır. İlgili şiir, *Carmina Burana* edisyonundaki *Si linguis angelicis* dizesiyle başlayan 33 kıtalık şiirin 8. kıtasını oluşturmaktadır.

- 30 Bu şiir, Carl Orff'un düzenlemesinde ilk ve son şarkı olarak alınmıştır.

KAYNAKÇA

(Bu kaynakçada, çevirinin sunuş ve dipnotları için doğrudan veya dolaylı olarak kullanılan eserler yer almaktadır.)

- Allen, P.S. (1931). *Medieval Latin Lyrics*, Chicago: University of Chicago Press.
- Bischoff, B. (ed.) (1970). *Carmina Burana, Band 1, Text 3: Die Trink- und Spielerlieder: Die Geistlichen Dramen, Nachträge*, Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.
- Crocker, R., D. Hiley (ed.) (1990). *The New Oxford History of Music, vol. 2: The Early Middle Ages to 1300*, Oxford: Oxford University Press.
- Fischer, C., H. Kuhn (tr.) (1974). *Carmina Burana: Die Gedichte des Codex Buranus lateinisch und deutsch*, Übertragen von C. Fischer, Übersetzung der Mittelhochdeutschen Texte von H. Kuhn, Anmerkungen und Nachwort von G. Bernt, Zurich/München: Artemis Verlag.
- Hansen, W.F. (2002). *Ariadne's Thread: A Guide to International Tales Found in Classical Literature*, Ithaca & London: Cornell University Press.
- Hilka, A., O. Schumann (ed.) (1930). *Carmina Burana, Band 1, Text 1: Die Moralisch-Satirischen Dichtungen*, Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.

- Hilka, A., O. Schumann (ed.) (1930). *Carmina Burana, Band 2, Kommentar 1: Einleitung (Die Handschrift der Carmina Burana), Die moralisch-satirischen Dichtungen*, Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.
- Löfstedt, E. (1959). *Late Latin*. Oslo: Aschehoug.
- Meyer, W. (ed.) (1901). *Fragmenta Burana*, Berlin: Weidmannsche Buchhandlung.
- Parlett, D. (tr.) (1986). *Selections from The Carmina Burana. A Verse Translation*, London: Penguin Books.
- Peiper, R. (ed.) (1879). *Gaudeamus! Carmina Vagorum Selecta in Usum Laetitiae*, Lipsiae: in aedibus BG Teubneri.
- Raby, J.E. (ed.) (1959). *The Oxford Book of Medieval Latin Verse*, Oxford: Clarendon Press.
- Schmeller, J.A. (ed.) (1847). *Carmina Burana: Lateinische und Deutsche. Lieder und Gedichte Einer Handschrift des XIII. Jahrhunderts aus Benedictbeuern*; Stuttgart: Literarischer Verein (Breslau: Wilhelm Koebner, 1883).
- Schumann, O. (ed.) (1941). *Carmina Burana, Band 1, Text 2: Die Liebeslieder*, Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.
- Symonds, J.A. (1884). *Wine, Women, and Song: Medieval Latin Students' Songs*, London: Chatto and Windus.
- Walsh, P.G. (tr.) (1993). *Love Lyrics from the Carmina Burana*, Chapel Hill, NC: The University of North Carolina Press.
- Wright, T., J.O. Halliwell (ed.) (1845). *Reliquiae Antiquae: Scraps from Ancient Manuscripts*, vol. 1, London: John Russel Smith.

carmina burana şiiir, şarkı ve başkaldırı CARL ORFF SEÇKİSİYLE LATİNCE ASLIYLA BİRLİKTE

"sanatın alegoriye kefenlendiği bir çağda insanca başkaldırının şiiridir carmina burana. aşkla, şarapla yazılmıştır her bir dizesi, şarkılar ve danslarla süslenmiştir. civil civil bir baharın müjdecisidir adeta: ıtır kokan kırların, gümüş rengi nehirlerin, yemyeşil vadilerin ve hercai gönüllerin. ama şiirlerin görünen yüzüne yansıyan bu renk cümbüşünden derinlere süzülünce dizeler bulanır birden, hüzün sarar latince sözcükleri, gerçek anlamlar, gerçek manzaralar, gerçek başkaldırıışlar bütün çıplaklığıyla ortaya serilir. kaderin çarkına takılmış çirpınan ruhlar, doğaya karşıt yaşam biçimine isyanlar, yaşam ve ölüm arasındaki gelgitler sarar sahneyi, şiir bireyselliğini yitiren insanın sessiz ve derin direnişinin şarkısı oluverir birden."

ALFA

@alfakitap

alfakitap

f alfakitap

www.alfakitap.com

KLASİK

